

Sygn. akt V CSK 159/17

POSTANOWIENIE

Dnia 29 września 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z wniosku B.R. i E.R.
przy uczestnictwie W.R.
o stwierdzenie zasiedzenia,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 29 września 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawców
od postanowienia Sądu Okręgowego w W.
z dnia 14 września 2016 r., sygn. akt II Ca (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza solidarnie od wnioskodawców na rzecz uczestnika
kwotę 1.367 (tysiąc trzysta sześćdziesiąt siedem) zł tytułem
zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie

Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wnioskodawcy powołali się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), które przedstawili w dwóch pytaniach: „1) czy możliwe jest aby posiadacz części nieruchomości gruntowej był jednocześnie posiadaczem samoistnym pozostałej części nieruchomości – władał nią jak właściciel, zaś w zakresie przysługującej mu służebności mieszkania, ograniczającej się do części budynku mieszkalnego stanowiącego w dacie ustanowienia służebności odrębny od gruntu przedmiot własności, był posiadaczem zależnym – władał nią jak osoba, której przysługuje inny niż własność tytuł prawy do nieruchomości, oraz czy w sytuacji faktycznego władania (corpus) oraz woli władania (animus) przez posiadacza częścią nieruchomości gruntowej nieobjętą zakresem służebności mieszkania jak właściciel może dojść do zasiedzenia przez niego tej części nieruchomości gruntowej”; 2) „czy ustanowienie przez właściciela nieruchomości gruntowej na rzecz jednego z małżonków ograniczonego prawa rzeczowego w postaci służebności mieszkania, wyłącza możliwość samoistnego posiadania nieruchomości gruntowej przez drugiego małżonka w sytuacji, gdy drugi z małżonków od wielu lat, niezależnie od przysługującej jego małżonkowi służebności mieszkania, włada częścią nieruchomości jak właściciel oraz czy ustanowienie przez właściciela nieruchomości gruntowej na rzecz jednego z małżonków ograniczonego prawa rzeczowego w postaci służebności mieszkania zwalnia sąd z badania charakteru posiadania małżonka, na rzecz którego takie prawa nie zostało ustanowione.”

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego wymaga przedstawienia problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 października 2001 r., I PKN 129/01, OSNP 2003, nr 18, poz. 436). W postanowieniu z 23 marca 2012 r., II PK 284/11 (Lex nr 1214575), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się

z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego względnie uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne”.

W odniesieniu do pierwszego z przedstawionych zagadnień wskazać należy, że w licznych orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreślano, że przekształcenie przez posiadacza posiadania zależnego w samoistne wymaga zaimanifestowania na zewnątrz zmiany tytułu posiadania, gdyż sama intencja posiadacza doprowadzenia do takiej zmiany nie jest wystarczająca (por. postanowienie z 13 marca 1998 r., I CKN 538/97, LEX nr 305699). Ochrona interesu właściciela wymaga, by została mu zagwarantowana możliwość dostrzeżenia, że posiadacz zależny zmienił samowolnie tytuł posiadania. Osoba, która weszła w posiadanie nieruchomości jako posiadacz zależny może zatem zmienić charakter wykonywanego władztwa nad nieruchomością, ale dla przyjęcia, że do niej doszło nie wystarczy samo zadeklarowanie przez posiadacza woli (animus) posiadania samoistnego. Konieczne jest jeszcze jej uzewnętrznienie wobec właściciela. Dla obliczenia biegu terminu zasiedzenia konieczne jest także ustalenie, w jakiej chwili rozpoczęło się to uzewnętrznianie zmiany intencji (animus) posiadacza. Ta linia orzecznicza jest kontynuowana (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 20 czerwca 2012 r., I CSK 561/11, LEX nr 1215403, z 20 września 2012 r., IV CSK 41/12, LEX nr 1232472 i z 11 października 2013 r., I CSK 5/13, LEX nr 1522072). Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w postanowieniu z 14 marca 2014 r., III CSK 103/13 (LEX nr 1463865), w którym zauważył ponadto, że: „O przekształceniu posiadania zależnego w samoistne świadczy jedynie dostatecznie uzewnętrzniona wola wykonywania władztwa wyłącznie dla siebie (animus rem sibi hebendi), która przejawia się w podejmowaniu czynności

wskazujących, że posiadacz wobec właściciela i otoczenia prawnego demonstruje zachowania świadczące o zawładnięciu nieruchomości oraz swobodnym dysponowaniu nią w imieniu własnym i na własną rzecz. Konieczne jest przy tym zmanifestowanie zmiany na zewnątrz i w jednoznaczny sposób, a sama intencja posiadacza nie jest wystarczająca”.

Z ustaleń faktycznych będących podstawą zaskarżonego rozstrzygnięcia, które byłyby wiążące dla Sądu Najwyższego przy rozpoznawaniu skargi kasacyjnej (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), nie wynika, żeby wnioskodawcy manifestowali inny charakter władania zabudowaniami, które obciążone zostały służebnością na rzecz wnioskodawcy, a inny charakter władania gruntem, na którym postawiony został budynek. Grunt wokół budynku został przez nich objęty w posiadanie w tym samym czasie co budynek, przy czym korzystali z niego wraz z matką i uczestnikiem, ze świadomością, że na skutek działu spadku uprawnienia do gospodarstwa rolnego przyznane zostały matce, a ta następnie darowała nieruchomość uczestnikowi. Wnioskodawcy korzystali z nieruchomości za zezwoleniem osób, którym przypisywali tytuł do niej i w granicach wyznaczonych przez te osoby.

W odniesieniu do drugiego zagadnienia przywołać należy pogląd wyrażony w uchwale Sądu Najwyższego z 28 lutego 1978 r., III CZP 7/78 (OSNCP 1978, nr 9, poz. 153), z którego wynika, że obojgu małżonkom przysługuje łączne współposiadanie bezudziałowe składników majątku wspólnego. W takim wypadku własność nieruchomości nabyta przez jednego ze współmałżonków w drodze zasiedzenia wchodzi w skład wspólności majątkowej wówczas, gdy bieg terminu zasiedzenia zakończył się w czasie trwania wspólności.

Problem sformułowany przez wnioskodawców, jako drugie z zagadnień prawnych mających uzasadniać przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, także nie koresponduje z ustaleniami faktycznymi przyjętymi za podstawę rozstrzygnięcia, z których nie wynika, żeby posiadanie nieruchomości przez wnioskodawczynię miało inne cechy niż posiadanie tej samej nieruchomości przez wnioskodawcę. Wnioskodawczyni weszła w posiadanie nieruchomości wraz z mężem i korzystała z niej na zasadach wyznaczonych przez właścicieli,

ze względu na więzi małżeńskie łączące ją z wnioskodawcą. Jej korzystanie z nieruchomości znajdowało podstawę w art. 301 k.c.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. oraz - co do kosztów postępowania - art. 520 § 2 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., § 10 ust. 4 pkt 2, § 5 pkt 1 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. poz. 1800 ze zm.), orzeczono jak w postanowieniu.

aj